

NOVADNIEKS

CETURDĪEM,
1990. gada 24. maijā

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 61 (6965)
Maksā 3 kār.

Kāds būs pieprasījums?

Vasarā pilsētu veikalos vienmēr problēmas ar piena produktiem. Arī tad, kad piens ir pircēji nevar būt droši par tā teicamu kvalitāti. Sovasar situācija Preiļos uzlabosies — vairāki zemnieku saimniecību īpašnieki izteikuši vēlēšanos pienu taisnā ceļā nogādāt uz veikalu. Istu, nenokrejotu pienu Preiļu iedzīvotājiem pirmie gatavi pārdot Jāzeps Sērmais un Regīna Caunāne no kolhoza «Galēni». Gunārs Silis no Stabulniekiem. Henrihs Vibornais no Riebiņiem un Georgs Stupāns no Rušonas. Kad? Viss atkarīgs no tā, cik ātri tiks izdarītas nepieciešamās analīzes un cik ātri rajona pārērtāju biedrību savienība ar piegādātājiem vienosies par cenu. Iespējams, ka litrs šāda piena maksās 80 līdz 90 kapeikas. L. KIRILLOVA

Nespēlēsimies ar produktiem

Pēdējās dienās veikalā plaukti kļūst arvien tukšāki. Un ne jau tāpēc, ka šo produktu trūkst vai tie netiek ražoti. Daudzi nepazīnīgi cilvēki šo lietu izskaidro ar to, ka esam pasludinājuši savas valsts neatkarību un tieši šis pateiktais «jā» pie visa esot vainīgs. Ikvienā veikalā var dzirdēt: «Ja jau šodien plaukti tukši, kā dzīvosim rīt? Redz, ko nozīmē «ne-at-ka-ri-ba». Šādus runātājus var teikt — šantāžētājus, sastopam ik uz soļa. Citi tikai noņurd zem deguna, bet ir arī tādi, kuros vārās «neatkarības» dusmas par mūsu nepaklausību «centram», par mūsu uzdrošināšanos veidot neatkarīgu valsti, sastādīt LTF frakcijas valdību republikā.

Pietiekami ilgi esam atradušies «centra» pavadā. Mācījušies

esam nenovērtēt pārtikas produktu īsto vērtību. Esam izmetuši par puskukulim maizes, pa sapeļējušām desas likumam, pa sviesta pikucim, miltu kilogramam, makaronu pakai, jo neesam apzinājušies produktu īsto cenu. Valsts vienmēr uz mūsu pašu rēķina deva dotācijas un līdz ar to pazemināja pārdošanas cenas, lai propagandas nolūkā pasaulei vēstītu, ka pie Komunisma ir viszemākās pārtikas produktu cenas pasaulē. Tātad dzīve — kā paradīzē! Šodien mēs redzam, kādā «paradīzē» esam ievesti.

Kādēļ tieši šīs dienās situācija saasinājus? Vieni bilst, ka pie mums būšot tāpat kā Lietuvā, tādēļ jāuzkrājot rezerves, otri atkal izsaka savas dusmas par šādu produktu izpirkšanas veidu. Viņi nesaprot, ka tiek atjaunota Latvijas valsts, tiek veidota jauna republikas valdi-

ba, kura rūpēsies par mums visiem.

Latvieši kā pamatnācija zina, ko viņi grib. Varbūt būs grūtāk to sasniegt, bet grūtības pārvarēsim, tikai jābūt nosvērtiem rīcībā, pārliecībā, jābūt vienotiem arī šodienas grūtajos pārtikas apstākļos.

Mācīsimies dzīvot civilizētā pasaulē, neieļiksim savā somā divus trīs kukuļus maizes, divas trīs makaronu kastes, miltu kūles, ja aiz mums ir gara rinda, cilvēki, kuriem tāpat mājās ir bērni, vīri, sievietes, sirmgalvīti. Būsim cilvēks cilvēkam draugs. Mācīsimies būt līdzcīvēki. Nepaklausīsimies panikai un neuzsāksim tūlīt skrējieni uz veikalu.

Produkti ātri bojājas. Nespēlēsimies ar tiem.

L. VIKSNA (Līvānos)

Pārskats

par piena izslaukumiem (pēc agrorūpniecības apvienības «Preiļi» dispečerdienesta datiem)

Saimniecība	Izslaukts no govju maji II dekadē (kg)	+ salīdz. ar to pašu laiku 1989. g. (kg)	+ salīdz. ar iepriekš. dekadē (kg)
«Sarkanais Oktobris»	17	-0,7	+1
«Sarkanā ausma»	15,7	-1,1	+0,4
«Smelteri»	14,8	-0,4	+1,5
Kirova	13,6	-1,1	+1
«Galēni»	12,8	-0,7	+1,7
«Līvāni»	12,7	-	+1,1
«Zelta vārpa»	12,6	-	+1,3
«Nākotne»	12,4	-1,7	+0,7
«Gailīši»	12,3	-	+1,6
Lenina	12,3	-2,6	+0,9
K. Marksa	12,1	-0,7	+2,4
«Dzintars»	12	-1,4	+2,1
«Ezerciems»	11,9	+0,4	+2,1
«Sīlukalns»	11,5	+0,9	+2,2
Rušonas p. s.	11,2	-2,8	+1
«Dubna»	11,1	-0,3	+0,3
«Rožupe»	11	-1,9	+1,1
Raiņa	10,9	-1,6	+1,1
«Vanagi»	10,8	-	+1,7
Aglonas p. s.	10,6	-0,8	+0,8
«Silajāni»	10,4	-0,2	+1,8
«Jersika»	10,2	-3	+0,4
«Vārkava»	9,3	-1,5	+0,8
Rudzātu p. s.	8,7	-1,1	+0,8
RAJONA	12,4	-1	+1,2

Vēlēja kolektīvs

● Sākot ar 1. jūniju, Preiļu pilsētas 1. bērndaržam būs jauna vadītāja — Anna Paura. Daudzus gadus — no 1972. gada — šī bērndarža vadītāja bija Jelena Baranova. Nu viņa

dodas godam pelnītā atpūtā. Bet kolektīvs nolēma, ka jauno vadītāju nevis gaidīs ierodamies, bet gan vēlēš paši.

Vadītājas amatam bija pieteikušās četras kandidātes. Bērnu-

darža darbinieki aizklātajai balsošanai nolēma atstāt divas — savas bijušās darbinieces, tagad — Salas devingadīgās skolas jaunāko klašu skolotājas Annas Pauras un Leņina kolhoza komunistu partijas pirmorganizācijas sekretāres Valentīnas Maksimovas kandidatūras. Tiesa,

pirms vēlēšanām V. Maksimova savu kandidatūru atsauca. Taču vēlēšanas tik un tā notika. A. Paura ieguva pārliecinošu (no 26 cilvēkiem, kas piedalījās vēlēšanās, 24 bija «par») savu bijušā un arī — nākošā kolektīva locekļu atbalstu. S. JOKSTE

Zemnieku saimniecībām

PAR DEGVIELU UN MINI MTS

«Lauktechnikas» rajona apvienības pārvaldnieks A. Jermolajevs bija konkrēts — pirmā pusgada degvielas fondus rajona lauksaimnieki saņēms līdz pēdējam litram. Tas nozīmē, ka paredzētās 125 tonnas dīzeldegvielas un 55 tonnas benzīna būs. Iespēja-

mas tikai atsevišķas novirzes vai nepilnības apvienības «Degviela» darbā. Pagaidām ikdienas temps (rajons dienā saņem 50 tonnas dīzeldegvielas) tiek ieturēts. Taču ar smērvielām un eļļām ir un būs grūti. Iespējams uzlabojums gaidāms tikai pēc 1.

jūlija, jo pirmā pusgada fondi apmierināja tikai pusi vajadzību. Tāpēc jātaupa, jātaupa, jātaupa.

Visai sāpīgs ir jautājums par zemnieku saimniecību nodrošināšanu ar tehniku. Katrs individuāli meklē mašīnas, inventāru. Un rezultāti atkarīgi no tā saucamajām «caursiņām»

spējam. Lai kā mēs to vēlētos, taču arī tuvākajos gados valsts nebūs spējīga visus gribētājus apgādāt ar visu tehniku. Tāpēc tiek ievadītas sarunas ar izveicīgiem ļaudīm, kuri pārstāv rūpnīcas, uzņēmumus, kam ir valūta. Par šo valūtu var iegādāties arzemju tehniku. Protams, tā

vairs nebūs jauna, bet vēl pilnīgi lietojama. Šādā ceļā iegādātu tehniku un lauksaimniecības mašīnas varētu nodot mini MTS rīcībā. Zemnieki par attiecīgu samaksu to izmantotu visu lauku darbu sezonā. Aprēķināts, ka siena prese dienā izmaksātu apmēram trīsdesmit rubļus.

Protams, arzemju tehnika būs ļoti dārga, nebūs labuma, ja to izmantos tikai pieci vai seši saimnieki, bet pārējo laiku mašīnas stāvēs dīkā. Pastāv iespēja cīnīties izveidot kādu zemnieku saimniecību, kurā ir vairāk darbaspēka un kura varētu specializēties palīdzības sniegšanā citiem.

BŪS LATVIJAS ZEMNIEKU FEDERĀCIJAS NODAĻAS

Par Latvijas Zemnieku federācijas kongresā runāto un spriesto stāstīja federācijas padomes loceklis J. Pastars no Upmalas.

Kongresā mazāk risināja saimnieciskos, vairāk tieši organizatoriska rakstura jautājumus. Viens no tiem — jāveido federācijas nodaļas. Kurzemes ra-

jonus spēcīgas nodaļas jau izveidotas esošajās pagastu robežās. Un tieši pagastu līmenī vispirms būtu risināmi visi saimnieciskie un

organizatoriskie jautājumi. Tas ir zemnieku pašu ziņā — nolem celt kopīgu kaiti vai veidot mašīnu un traktoru staciju. Līdz siena laikam tagad ir brīvāks spriedis, tāpēc ir lietderīgi

sobrid paspēt izveidot savu pārvaldi. J. Pastars sanāksmes dalībniekiem pastāstīja, ka zviedru zemnieki savākuši lietotu, bet vēl derīgu tehniku, ko dāvina Latvijas kolēģiem. Pavisam savāk-

tas apmēram 1 600 vienības. Pārsvaŗ tie ir arkli, kultivatori, sējmašīnas, nedaudzi kombaini. Kad tehnika nokļūs pāri jūrai Latvijā, tad arī lems, kam un kā to sadalīt.

SODA NAUDA PAR PALIKTĒNIEM

Agrorūpnieciskās apvienības celtniecības daļas galvenais inženieris A. Grei-

vulis klātesošo uzmanību pievērsa faktam, kas daudziem zemnieku saimniec-

cību īpašniekiem šķiet mazsvarīgs. Par paliktņiem, uz kuriem atrodas nopirktie un uz sētu atvestie

būvmateriāli, jāmaksā krietna soda nauda, ja šie paliktņi nav atdoti noteiktajā laikā. Aprīlī vien rajona zemnieku saimniec-

cības aizturēja paliktņus tik ilgi, ka par to jāsamaksā 1 529 rubļi. Var gadīties, ka par paliktņiem vienai otrai zemnieku saim-

niecībā būs jāmaksā vairāk nekā par nopirktajiem materiāliem. Ne velti tautā saka — skola maksā nau-du...

SVARĪGĀKAIS — AUGU AIZSARDZĪBA

Kamēr kultūraugu sējumi šī gada sausajā pavasarī nīkuloja, nezāles auga. Nu ar steigu jāglābj situācija, jo labu graudu ražu bez herbicīdiem iegūt ne-

varēs. Ja tos lieto pareizi, nekādu kaitīgu atlikumu graudos nav. Tā zemnieku saimniecību īpašniekus centās pārliecināt augu aizsardzības agronome M.

Kokoreviča. Jaunsaimnieku nākotne ir tieši atkarīga no pašu ražoto graudu kvalitātes un daudzuma. Situācijas nestabilitātes dēļ nevienam nevar galvot, ka nākamajā gadā Latvija saņems kombinēto spēkbarību no valsts

fondiem. Tāpēc vinnējis būs tas, kurš šogad izaudzēs krietnus graudus. Loģiski, ka tagad nevajag taisīt eksperimentus, kā to pērn darīja saimniecībā «Ezerciems» un graudaugu sējumus nemigloja. Ikvienam zemniekam ir jāgrie-

žas pie sava kolhoza galvenā agronoma. Bet tiem, neskatoties uz lielo aizņemību, jārod iespēja organizēt jaunsaimnieku tirumu miglošanu. Ar tehniku var izlīdzēt «Ražība», taču herbicīdus izsniegs turpat kolhozā.

Lielā bija sanāksmes dalībnieku interese ne tikai par graudaugu, bet arī biešu un kartupeļu sējumu aizsardzību. Taču vēl lielāks likās zināšanu trūkums. Zemniekiem vajadzīga speciālā literatūra augu aizsardzībā.

SPEĶBARĪBA — PIENS UN GAĻA

Par šiem jautājumiem ar zemniekiem runāja agrorūpnieciskās apvienības zootehniķe V. Reine.

Zemnieku saimniecībās sarazotais piens un gaļa ir ne tikai pilnāki veikalā plaukti, bet arī pilnāks saimnieka naudas maks. Kā nu ir, vai tiek izmantotas visas iespējas? Nesen notikušās pārbaudes liecināja,

ka piena ražotāji produkciju pienācīgi neatdzesē un nesamaisa. Kad savācēji ņem analīzes, tauku kārta, protams, stobriņā nokļūst vismazāk. Loģiski, ka tauku procentš šādā reizē ir zems. Tāds ir cēlonis biežajiem konfliktiem starp piena ražotājiem un savācējiem.

konstatēja, ka piena kan-nas nemazgātas, vāki netīri un pieputējuši. Pārbaudot produkciju uz mikrobiem, konstatēts, ka 80 procenti piena neatbilst pirmajai šķirai. Daudzreiz piens ir netīrs.

No šīs acimredzamās nevižības un nekārtības iatiek valā visātrākajā laikā, jo tiek zaudētas ne kapeikas, bet rubli. Sarežģījumi ar izaudzēto

lopu nodošanu turpināsies arī maijā un jūnijā, jo Jēkabpils gaļas kombināts remontā. Beidzot zemniekiem jāšak domāt un rēķināt, kas ir un kas nav izdevīgi. Par liellopu un aitas gaļu sagādes kantoris, piemēram, nemaksā ne tuvu tik daudz, cik var saņemt no valsts.

Jāatzīst, ka ar kombinēto spēkbarību ir tik slikti, kā nekad agrāk. Taču pa-

radoksāla situācija: lielākā daļa no jaunsaimniekiem, kuriem iedalīti pirmā pusgada fondi, spēkbarību nav izpējuši. Ja nav veikalā, tad bēdīgi nokar galviņas un gaida, kad «onkulis» palīdzēs. Bet nepalīdzēs šoreiz neviens — pašiem jāgādā rokā pilnvaras un jābrauc uz kombinātu. Dots pēdējais termiņš — līdz 15. jūnijam. Sanāksmē runāja par

lauku sētas mantas apdrošināšanu, par robežzīmju izvietojumu starp kopsaimniecību un individuālo zemes īpašnieku laukiem, par citiem jautājumiem Jau tradicionāli, kā nākamais saiets būs jūnija trešajā pirmdienā. Gribas cerēt, ka tad no zālē esošajiem varēs just lielāku ieinteresētību. Materiālus apkopāja L. KIRILLOVA

Fotoinformācija

Palīgsaimniecības
ir izdevīgas

UKRAINA. Starptautiskajā tirgū izgāja Dņeprpetrovskas apgabala Novomoskovskas rajona kolhozs «Rassvet». Ar amerikāņu korporācijas «General Fudz» palīdzību uz tā bāzes tiks veidota rūpnīca, kurā pagatavos sausas brokastis. Ukrainas tirdzniecības tīklam tiek plānots piegādāt 700 tonnas barojošo graudu maisījumu. Kolhozs ir iespējas izvērst plašākus pasākumus. Jau pašlaik saimniecībā ir sarežģīti uzskaitīt visas nozares. Aptuveni trīs miljoni augļu un dārzeņu konservu no šejienes tiek piegādāti uz dažādiem valsts reģioniem. Katru dienu uz kaimiņu apgabaliem nogādā pa 40 tonnām kokteiļu, kas izgatavoti pēc vietējām receptēm. Bet Dņeprpetrovskā labprāt pērk kūpināto desu.

ATTEĻA: kolhoza valdes tehniskā sekretāre Zinaida Voroniņa demonstrē sausas brokastis.
TASS fotohronika

Rīgas jūras līcim
jābūt tīram

LATVIJA. Uzbūvētas galvenās betona celtnes Rīgas pilsētas attīrīšanas iekārtu pirmās kārtas celtniecībā. Lielākais dabas aizsardzības objekts Baltijā. Bet līdz laišanai darbā vēl ir tālu. Jāpabeidz milzīgu betona cauruļu, dukeru likšana pārī Dāvgavai, jāveic telpu apdare un tehnoloģisko iekārtu montāža. Smags darba periods sagaida ģenerāluuzņēmēju — tresta «Rīgas rūpniecības celtniecība» 53. celtniecības pārvaldi, jo 1990. gadā pēc Latvijas PSR Ministru Padomes lēmuma jāpalaist darbā attīrīšanas iekārtu pirmā kārtā. Jāpiezīmē, ka objekta nodošana ekspluatācijā ir atkarīga ne tikai no rīdziniekiem. Tehnoloģisko iekārtu pasūtījumi ir iesniegti desmitiem valsts uzņēmumos.

ATTEĻA: Rīgas pilsētas attīrīšanas iekārtu būvlaukumā.

TASS fotohronika

Vajadzīgs sponsors

BALTKRIEVIJA. Negaidīts nelaimes gadījums lika Baltkrievijas PSR Zinātņu akadēmijas pusvadītāju un cietvielu institūta mehāniķim Stepanam Bugaičukam sākt nodarboties ar izgudrošanu. Deltaplānieri, ar kuru viņš — republikas izlases loceklis, veica lidojumu, salūza gaisā. Tikai brīnums glāba Stepanu Bugaičuku. Kritot no augstuma, tika bojāts mugurkauls, lauzti gūžu kauli, kājas, ilgus mēnešus viņš palika piekaltis pie slimības gultas.

Ārstu pūles, ko atbalstīja Stepana Bugaičuks ar savu gribasspēku un optimismu, palīdzēja viņam no jauna atgriezties dzīvē. Labs «treniņieris», kas iesaista darbā visus muskuļus, nepārpūlot mugurkaulu, viņam bija velomobilis. Devīnus mašīnas modeļus izveidoja viņš pats. Patēlcoties tiem, Stepana Bugaičuks ne vien sāka staigāt, bet guva iespēju ceļot. Viņš jau ir veicis 600 kilometrus pa Baltiju. Patlaban sapņo pār tālākiem maršrutiem. Un atkal tiek «izgudrots velosipēds». Vairbūt viņa ātrgaitas, manevrētspējīgā un ļoti ērtā mašīna cilvēkiem, kuriem ir balsta un kustību aparāta bojājumi, ieinteresēs kādu no tiem, kas spēj uzsākt šīs mašīnas ražošanu?

ATTEĻA: Stepana Bugaičuks uz sava velomobilu.
TASS fotohronika

Koksnes aizsardzībai

LATVIJA. Republikas Zinātņu akadēmijas Koksnes ķīmijas institūta zinātnieki izgudroja sastāvu, kurus lietojot, darinājumi no ozola, bērza, priedes un citu sugu kokiem nepūst, nesadedz un ilgus gadus tie nav jākrāso. Preparātu «Kofadekss», «Difants», «Erlits», «Mebors» un citu lietošana pasargā no bojāejas koka mājas, tāl skaltā, arhitektūras pieminekļus, saglabā fasāžu skaistumu. Latvijā daži uzņēmumi jau sākuši preparātu izgatavošanu.

ATTEĻA: koka gabals, kas piesūcināts ar «Erlit» sastāvu, izturēja ugunskrīstības.
TASS fotohronika

Aitkopība — perspektīva nozare

Jau Latvijas Republikas pirmajos pastāvēšanas gados strauji pieauga aitu skaits zemnieku saimniecībās. Divdesmitajos gados valstī bija apmēram 1 443 tūkstoši aitu. To skaits samazinājās 1939. gadā līdz 1 360 tūkstošiem. Nemazgātas vilnas kopieguve šajā gadā bija 2 870 tonnas. Tagad mēs republikā no palikušajiem 164 tūkstošiem aitu iegūstam vairāk tikai 574 tonnas vilnas.

Jāpiebilst, ka Latvijas Republikas laikā mēs rudenos daudzus tūkstošus jēru kautķermeņu eksportējām uz Zviedriju un Vāciju. Holandē, kurā ir uz pusi mazāka nekā Latvijā, tur līdz 960 tūkstošiem aitu, nemaz nerunājot par govju, cūku un zirgu milzīgo skaitu.

Kāpēc mēs tik intensīvi kēramies pie aitu iznīdēšanas kop-saimniecībās? Manuprāt, tas notika vardarbīgās kolektivizācijas dēļ, jo vēl šobrīd dien daudzās saimniecībās nespēj pietiekami saražot loabarību govīm, cūkām, kur nu vēl aitām. Arī mūsu ekonomisti šo nozari uzskatīja par pašu nerentablāko un ieteica steidzīgi likvidēt.

Kāda perspektīva aitkopības ražojumiem patlaban ir Eiroņā un Tuvējos Austrumos? Pirms pāris gadiem ciemojos Bulgārijā un konstatēju, ka ne veikālos, ne restorānos nevarēja dabūt tradicionālo bulgāru ēdienu — ceptas jēra gaļas nekur nebija. Uz jautājumu, kas noticis, viņi atbildēja, ka nu visi gribot braukt ar vieglajiem automobiļiem, tāpēc jēru un aitu gaļu eksportējot uz arābu valstīm, bet pretim saņemot degvielu.

Pagājušajā rudenī saimniecībā «Vecauce» ciemojās divi lopkopības speciālisti no VFR un izteica vēlēšanos anskatīt mūsu aitu ganāmpulku. Pēc pamatīgas iepazīšanās viņi bija pārsteigti, ka mums tik labas aitas. Vācieši

iztelca domu, ka Latvija ar aitkopības ražojumiem varētu iziet Eiropas tirgū. Sādu ceļu jau izvēlējušies polu zemnieki.

Vienīgās cerības aitkopības atdzimšanai republikā dod zemnieku saimniecības, kuras šai ienesīgajai nozarei sāk pievērst lielu uzmanību. Neuzskatu par lietderīgu dot kādus norādījumus par aitu fermu lielumu. Tas katram pašam jāizlemj, ņemot vērā ekonomiskos apstākļus un finanšālos aprēķinus.

Par pamatu varētu ņemt šādu situāciju: ganāmpulkā ir 50 aitu mātes, 10 jaunaitas un 2 vaislas teķi. Vidējais vilnas nocirpums gadā no aitu mātes ar jēru ir seši kilogrami, no jaunaitas — pieci kilogrami un no vaislas teķa — seši kilogrami. No 50 aitu mātēm varēs iegūt vidēji 80 jērus, no kuriem puse būs teķi. Rudenī teķišus (ar dzīvmasu 40 kilogrami) var realizēt gaļai, bet 30 aitinas pārdot vaislai un desmit labākos eksemplārus atstāt sava ganāmpulka at-ražošanai. Pēc pastāvošajam valsts cenām par šiem aitkopības ražojumiem gadā varētu saņemt no 15 līdz 16 tūkstošiem rubļu. Realizējot produkciju brīvā tirgū vai kooperatīviem, summa varētu būt krietni lielāka.

Sāda aitu ganāmpulka uzturēšanai gadā vajag 250 centneru sienu, 250 centneru saknu, 6 centneru spēkbarības (mieži + auzu milti) un vasarā četrus hektārus labu ganību.

Turpmāk, kad aitkopības nozare ies plašumā, zemnieku saimniecības varēs apvienoties kooperatīvā vai asociācijā, kur pārstrādās vilnu un kažokādas līdz gataviem izstrādājumiem. Pēc tiem ir liels pieprasījums gan iekšzemes tirgū, gan ārzemēs.

L. CJUKSA,
LLA profesore

Padomi jaunsaimniekiem

Uzsākot saimniekošanu, iepazīsim augsni

Uzsākot savas zemes apsaimniekošanu, jaunajam zemniekam jāiepazīst augsne, lai varētu veikt pareizu teritorijas organizāciju un izvēlēties augsnēm piemērotu sējumu struktūru.

Mūsu republikā augsnes pēc savām īpašībām ir stipri atšķirīgas, dažāda ir to dabiskā auglība, tāpēc arī to ražotspēja ir krasi atšķirīga.

Nereti meliorācijas rezultātā ir izveidoti lieli masīvi, kur apvienotas platības ar krasi atšķirīgu augsnes iekultivēšanas pakāpi — «vecie» tīrumi un jaunapgūtās platības. Tīrumos tiek iekļautas bijušās plavu trūdaļnes — kūdrainās augsnes, kurām pielietojama pilnīgi citāda kultūraugu audzēšanas tehnoloģija nekā minerālaugsnēm. Tāpēc viena lauka robežās var būt liela atšķirība kultūru ražībā.

Prasmīgi saimniekojot, var ievērojami palielināt augsnes dabisko auglību, veicot skābo augsni kalkošanu, iestrādājot organisko un minerālo mēslojumu, audzējot zalmēslojumu. Piemēram, skābās augsnes nokalkojot, var uzlabot augu apgādi ar

fosforu, jo pēc kalkošanas fosfors atbrīvojas no grūti šķīstošiem savienojumiem un kļūst augiem vieglāk pieejams.

Lai noskaidrotu augsnes nodrošinājumu ar galvenajām augu uzturvielām, republikāniskās zinātniskās ražošanas apvienības «Ražība» speciālisti regulāri veic augsnes agroķīmisko izpēti. Visas republikas saimniecības ir apgādātas ar augsņu agroķīmiskajām kartēm.

Zinās par savas zemes augsnes auglību zemnieks var saņemt no saimniecības agronoma vai griezties rajonā pie galvenā agroķīmika.

Bez tam var nodot augsni analizēm saimniecību vai rajonu zonālajās agroķīmijas laboratorijās, kā arī nogādāt Rīgā, Peļves ielā 14a RZRA «Ražība» augsnes pētniecības centrā un šeit saņemt konsultāciju augsnes iekultivēšanas un kultūraugu mēslošanas jautājumos. Telefoni uzziņām 553231 vai 551587.

Analīžu precizitāte lielā mērā ir atkarīga no tā, cik pareizi tiek ņemts augsnes paraugs uz lauka un sagatavots analīzei.

Augsnes paraugu noņemšana un sagatavošana analizēm

Mūsu apstākļos pie samērā lielās augsņu mainības pat viena lauka robežās, ir svarīgi, lai augsnes paraugs tiktu sastādīts

no laukā dominējošās augsnes, kas ir vienveidīgā pēc mehāniskā sastāva. Nav vēlams vienā augsnes paraugā apvienot smilti

Ieteic speciālists

Ar ko barosim gotiņas?

Govim nepieciešama tāda zāles lopbarība, kas bagāta ar proteīnu, bet nabadzīga ar kokšķiedru. Izēdinot labu zāli, maz vajadzēs spēkbarības.

Lai iegūtu 5 tūkstošus kilogramu lielu izslaukumu gadā, govij dienā jāizēdina 16 kilogrami zāles saunas, ko var nodrošināt ar 32 kilogramiem skābsiena vai 20 kilogramiem laba siena. Bet labu sienu var sagatavot vien tad, ja zāli laikus nopļauj — no galveno augu plaukšanas līdz ziedēšanai. Ziedēšanas sākumā kokšķiedras jau ir daudz. Tātad jāpļauj vēl pirms ziedēšanas, jo vēlāk ļoti strauji pazeminās zāles barības vērtība — mazāk kļūst sagremojamā proteīna un vitamīnu, ievērojami vairāk ir kokšķiedras, pasliktinās barības sagremojamība. Izbarojot šādu sienu, protams, zemāka būs lopu produktivitāte.

Pieredze liecina, ka mūsu rajona saimniecībās šķiņš agādā sienu ar ļoti lielu kokšķiedras daudzumu. Sagremojamā proteīna ievākums, pļaujot pēc ziedēšanas, ir vairs tikai 40 līdz 50 procenti no daudzuma, ko parasti iegūst, ja zāle pļauta ziedēšanas sākumā. Vēl straujāk samazinās karotīna saturs.

Ekonomisti aprēķinājuši, ka no nepāraugušas zāles ražotā siena efekts ir vairākas reizes lielāks, kaut gan

no pāraugušas zāles sagādāt sienu ir daudz vienkāršāk.

Vasarā arī ganībās nepāraugušā zelmeņi govīs dod vairāk piena. Ja dienā tā apēd 90 kilogramus zāles, šīs masas pietiek, lai sarāžotu 18 kilogramus piena. Tikai tad, ja grib izslaukumu kāpināt virs 18 kilogramiem, jādod klāt spēkbarība. 70 kilogrami ganību zāles nodrošina 15 kilogramu piena izslaukumu. Bez jebkādam piedevām!

Tieši lopbarības kvalitāte visvairāk ietekmē produktivitāti. Ja slaucamajai govij izēdina skābsienu tik, cik tā var apēst, tad no pirmās klases skābsiena tā varētu ražot 15 kilogramus piena, no otrās klases — 10 kilogramus, bet no bezklases skābsiena — tikai 5 kilogramus piena. Pirmās klases siens satur 0,5 barības vienības, bet bezklases siens — vairs tikai 0,29 vienības.

Vēlreiz jāuzsver, ka labā zāles barībā ir visas nepieciešamās vielas, tad pilnībā var iztikt bez lopbarības sakenēm, kuras ir ļoti darbietilpīgas audzēšanā un prasa arī pareizu uzglabāšanu.

Pēc lietiem zāle nu tikai sāk pa istam stiepties garumā. Nenokavēsim isto siena laika sākumu!

Materiālu sagatavoja
V. RUTKOVSKA.

agrofirma «Sarkanais Oktobris» pirmrindas pieredzes vadošā speciāliste

Bija patikami izlasīt 16. marta laikrakstā «Novadnieks» Līvānu pilsētas ledzīvotājus vēstuli «Paldies par maizi», kurā viņa izteica savas pārdomas par ledzīvotāju apgādi ar maizi.

Bet, lasot rakstu, rodas kauna sajūta, jo ir tāds iespējams, ka visas pozitīvās izmaiņas radušās, pateicoties direktoram. Taču, lai cik labs nebūtu vadītājs, bez palīgiem viņam neiztikt.

Mūsu maizes kombinātā šo divu gadu laikā nomalinājušies vairāki cehu priekšnieki, tehnologi, tehniskais vadītājs, galvenais grāmatvedis. Pateicoties pieredzes savienošanai, speciālistu zināšanām, kuri maizes ceptuvē ir nostrādājuši 20 un vairāk gadu: Aglonas maizes ceptuves vadītājs Staņislavs Andīns, meistare Nadežda Andīna, tehnoloģe Velta Tihhene, un jaunatnācēju entuziasmam un uzņēmībai, ir stabilizējies visa kolektīva darbs.

No nerentabla uzņēmuma tas kļuvis par ienesīgu, strādnieki tagad saņem visas iespējamās piemaksas, «trispadsmito» un «četrpadsmito» algu, prēmijas, vairāku kategoriju strādniekiem pagarināts atvaļinājums, visi bez maksas saņem pienu. Vidējā darba alga divu gadu laikā palielinājusies par 20 rubļiem un patlaban ir viena no lielākajām rajonā.

Saviem spēkiem maizes kombināts pabeidz teļu, iekārtu un krāšņu remontu. 1989. gadā uzcelām un pašlaik jau strādā kiosks svaigas maizes pārdošanai, pirms mēneša Līvānu maizes ceptuvē krāsns tika pieslēgta gāzei.

Raksta autore mūs ir pārlieku uzleļļusī arī maizes kvalitātes jautājumos. Gadās vēl pārkāpumi maizes ražošanas tehnoloģijā Līvānu un arī Aglonas ceptuvē, tāpēc arī pretenzijas no pircējiem nākas dzirdēt. Tiesa, nestabilitātes iemesli maizes ražošanā abās ceptuvēs ir atšķirīgi.

Piemēram, Līvānos maizes kvalitāte cieš no tehnoloģijas režīma pārkāpumiem, ko pieļauj jaunie darbinieki (reizēm elementāra lēmuma dēļ: aizgūlējies miklas veidotājs). Atšķirībā no Aglonas, kur darbiniekiem darba stažs ir vairāk nekā 20 gadi, Līvānos pamatā strādā jaunie.

Daži no viņiem, piemēram, miklas veidotājs Anatolijs Petrovs, cepēja Anna Kažoka šā laikā kļuva par profesionāļiem savā amatā (tāpēc jau viņiem uzticēts cept maizes izstrādājumus), bet pārējiem reizēm gadās sarežģījumi.

Maizes cepēju darbs ir ne tikai atbildīgs, bet arī grūts. Darba apstākļus Līvānu maizes cep-

centīgi ir mūsu pilsētas maizes strādnieki: Volodja Kuzminskis, Viktors Sabunins. Bet vairumam vienkārši pietrūkst pieredzes, kas ir Aglonas maizes cepējiem: Viktorijai Upeniecei, Tatjanai Jasevičai, Oļegam Voitbevičam, Alai Scrovai, Jānim Ruskulim, Annai Lutovai un Nadeždai Zdanovskai.

Runājot par Aglonas maizes ceptuves problēmām (neskarot tehnisko pusi), šeit svarīga ir ne tikai kadru problēma, galvenais atkāšanās no tehnoloģijas iemesls — pasūtījumi uz maizi ir lielāki nekā ceptuves ražošanas iespējas. Diennaktī pēc projekta tā spēj sarāžot 14 tonnas, bet mēs cepam 17 un vairāk tonnas. Domāju, ka šāda situācija, kad skaits pārspeļ kvalitāti, paliks nemainīga tik ilgi, kamēr galvenais netiks atrisināts jautājums par cenām. Viena no laikraksta «Novadnieks» numuriem kolhoza priekšsēdētājs sūdzās par to, ka dārga ir kombināta lopbarība — 21 kapeika par kilogramu. Ir skaidrs, kāpēc saimnieks, kuram ir ļoti mājās, maistiem stiepi maizi...

Maizes cepēju problēmas

tuvē (kaut arī cenšamies «aizlāpīt caurumus» — ierīkota jauna ventilācija, veikts sadzīves telpu remonts) vienkārši nav iespējams tuvināt normai. Saurās, zemās telpās, kas domātas tikai vienai krāsnij, patlaban darbojas divas lielas, un radīt nepieciešamo mikroklimatu, īpaši vasarā, nav iespējams.

Laikam jau tāpēc Līvānu maizes ceptuvē ne īpaši vēlas strādāt jaunieši, kuri pabeiguši skolu. Un mums jāsaņem liels paldies tiem jaunajiem cilvēkiem, kuri ir palikuši un strādā ar pilnu atdevi.

Pirmām kārtām gribētu izteikt pateicību Svetlanai Ovcinnikovai, Margaritai Tokmjaninai, Benitai Gavarei, Alai Karpovai, Tatjanai Čeverei, Edgaram Kokainim, brāļiem Bokāņiem — Mārim un Uldim, Ninai Rjabčikovai. Ļoti

Problēmu, lai līdz galam uzlabotu maizes kvalitāti, ir pietiekoši. Līvānos obligāti vajadzētu uzcelt jaunu maizes ceptuvi. Aglonā jāievieš miltu glabāšana bez taras, jāmeklē jaunas iekārtas. Bet... maizes kombinātam kopā ar rajona patērētāju biedrību savienību nav līdzekļu, lai vienlaicīgi uzsāktu tik lielu, rajona mērogam atbilstošu būvniecību. Jaunajai rajona valdei, mūsu deputātiem arī pagaidām nav laika, ko veltīt mums. Un ko gan viņi spēj fiziski palīdzēt? Uz citu lielu uzņēmumu palīdzību, piemēram, Līvānos esošo, pašreizējos apstākļos nav ko cerēt.

Taču mēs neesam pesimisti! Mūsu republika ir ceļā uz pilnīgu patstāvību. Tad mēs nestrīdēsimies, kurš «isms» labāks, bet patiesi iegūsim pilnīgu patstāvību, dosim rīcības brīvību uzņēmīgiem cilvēkiem, radīsim īstu konkurenci starp ražotājiem. Tas viss nāks tikai ar labu pieredzi, kuru dēļ mēs arī strādājam.

V. KARJAKINS,

maizes kombināta direktors

ar smilšmālu, minerālaugšņi ar kūdru, — tātad krasi atšķirīgas augsnes pēc savām īpašībām.

Pašreiz, kad zemnieku rīcībā nav augšņu kartes, jāgriežas pie saimniecības agronoma. No saimniecības kartēm jāizkopē sava zemes gabala augšņu sastāvs un, ņemot par pamatu augšņu sastāvu, jā sastāda sējumu izvietojuma plāns.

Kamēr zemnieku saimniecībā nav veikta iekšējā zemes ierīcība un nav sastādīta augu seka, sējumu izvietojums būs jāveic zemniekam pašam. Ja ir iespējams, izvietojot sējumus, jāraugās uz to, lai vienā laukā nebūtu apvienotas krasi atšķirīgas augsnes. Lauku robežas jāpiesaista dabā esošiem orientieriem — ceļiem, grāvjiem u. c., plānā atzīmējot audzējamās kultūras, plavas un ganības. Laukus numurē tekošā kārtībā.

Laukā, kas ir vienveidīgs pēc augsnes mehāniskā sastāva un kur paredz audzēt vienu kultūru, ņem vienu vidējo augsnes paraugu. Vidējo augsnes paraugu sastāda, atkarībā no lauka lieluma — no 10 — 20 atsevišķiem paraugiem.

Ja vienā laukā augsnes mehāniskais sastāvs ir ļoti mainīgs, vidējo augsnes paraugu sastāda no laukā dominējošās augsnes.

Augsnes paraugus ņem ar speciālu augsnes zondi, bet, ja tādas nav, tad to dara ar lāpstu. Aramkārtas dziļumā izrok bedrīti un ar lāpstinu vai karoti no atrakuma sienas visā aramkārtas dziļumā (20 cm) ņemam augsni un ieliek spainītī.

Augsnes paraugus nedrīkst ņemt tuvu grāvjiem, ceļiem, kurmiņu rakumos, tur, kur ir biļušas salmu vai kūtmēslu kaudzes, vagu saarusos un citās laukam neraksturīgās vietās.

Rakumus ievieto vienmērīgi visā lauka plānā. Kad viss lauks pārstaigāts, spainītī ievācīto augsni rūpīgi sajauc un no tās ņemam analīzei 0,5 kg augsnes paraugu, pārējo izber. Augsni ievieto plēvēs maisiņā, pie-

sien etiķeti ar zemes lietotāja uzvārdu, lauka nr., uzraksta audzējamo kultūru. Etiķetes vēlamas sagatavot jau iepriekš.

Augsnes paraugus izžāvē līdz gaissausam stāvoklim, izberot uz papīra un pievienojot etiķeti, lai paraugi nesajuk. Paraugus nedrīkst žāvēt saulē un uz dažādām sildierīcēm. Pēc augsnes paraugu izžāvēšanas tos ieliek atpakaļ maisiņā, pievieno etiķeti un nosūta uz laboratoriju analīzēm.

Augsnes kalķošanas un mēslošanas devu aprēķināšanai augsnes paraugi jāņem pirms mēslojuma izsēšanas un augsnes kalķošanas, vai arī pēc ražas novākšanas.

Lai varētu noteikt kalķošanas un mēslošanas vajadzību un normas, tīrumos būtu jānosaka četri galvenie agroķīmiskie rādītāji — organisko vielu saturs, augsnes skābums (ph), kustīgā fosfora un kālija saturs.

Segtajās platībās būtu jāpasūta pilna augsnes analīze — makroelementu un mikroelementu.

L. REINFELDE,
republikāniskās zinātniskās
ražošanas apvienības «Ražība»
galvenā speciāliste
(LETA)

LIVĀNU pilsētas TDP ekoloģijas un veselības aizsardzības komisija brīdina: peldēšanās un ūdens smelšana no Dubnas upes Līvānos — rajonā no Kurzemes ielas līdz pilsētas kanalizācijas attīrīšanas stacijai — var būt bīstama jūsu veselībai.

11. un 12. maijā šī (attēlos) putojošā un smirdošā straume gāzās Dubnas upē. Atgādināšu, ka 1989. gada 17. jūnijā tādā pašā veidā tika piesārņots Līvānu ezers.

Līvānu eksperimentālajā biokīmiskajā rūpnīcā joprojām nav izveidots operatīvs kanalizācijas avārijas apzināšanas un novēršanas mehānisms. Kaut gan — rūpnīcas administrācijas vēstulē Nr. 9 — 02/950 (1990. gada 27. aprīlī), kura tika adresēta

pilsētas TDP ekoloģijas un veselības aizsardzības komisijai, tiek apgalvots pretējais.

Biokīmiski, kāpēc, jūsuprāt, cīnīties par tīru gaisu, ūdeni ir tikai attiecīgās komisijas kompetencē? Bet jūs pašī?

Šis netīrās upes ir mūsu, un gais — arī...

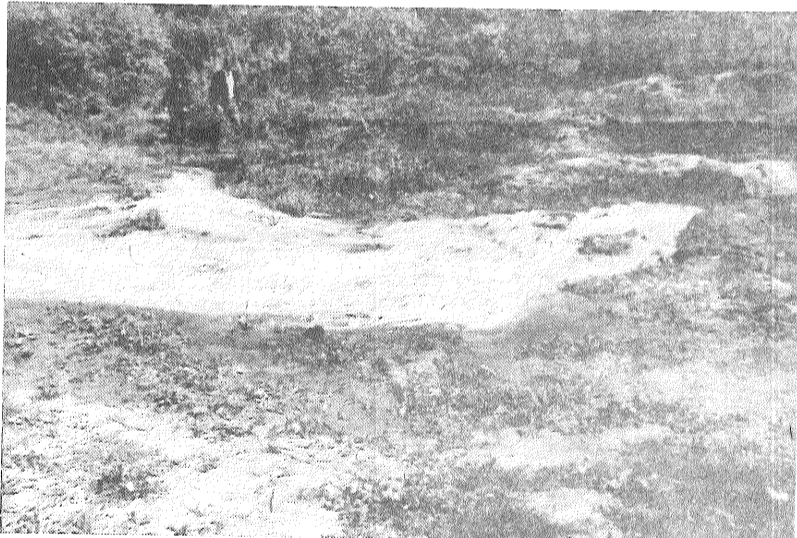
Tālāk — neliela skaitliska analīze pārdomām: dispanserizēto slimnieku skaita salīdzinājums Līvānu zonā 1979. un 1989. gados.

Slimības nosaukums	Cik reizes 1989. gadā palielinājies saslimstība salīdzinājuma ar 1979. gadu
Cukura diabēts	3,95
Reimatisks sirdskaites	1,79
Sirds išēmiskās slimības, tai skaitā	
a) infarkti	2
b) stenokardija	15
Asinsvadu slimības	3
Bronhiālā astma	2
Nefrits, nefrotiskais sindroms (nieru saslimšanas)	3,8
Pielonefrīts	2,9
Saistaudu slimības, reimatisks artrīts, spondilozitrits ar ankilozu	2
Bērni:	
Endokrīnās sistēmas saslimšanas, barošanas un vielmaiņas traucējumi	8,5
Bērnu cerebrālā paralīze	2
Bronhiālā astma	2

1979. gadā slimnīcā no visa slimnieku kopskaita 0,4 procenti ārstējās ar onkosaslimšanām. 1986. gadā — jau 0,7 procenti, bet 1989. gadā — 1,3 procenti. Pieaugums no 1979. gada — 3,25 reizes.

Onkoslimību dubultpieaugums pēc Černobilas avārijas 1986. gadā runā pretī nomierinošajai oficiālajai versijai, ka vēža saslimšanas pieaugot vēlāk.

Materiālu sagatavoja
V. ANSPAKS
A. VEIGURA foto

Ekoloģija un veselība

